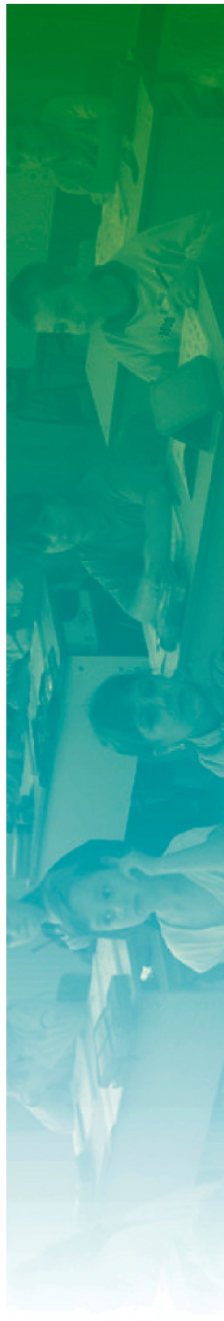

T-TUDOK
Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

Tanodakutatás 2013

A tanoda monitoring-program fő eredményeinek a bemutatása

Németh Szilvia – Lannert Judit

XII. Pedagógiai Értékelési Konferencia, 2014, Szeged

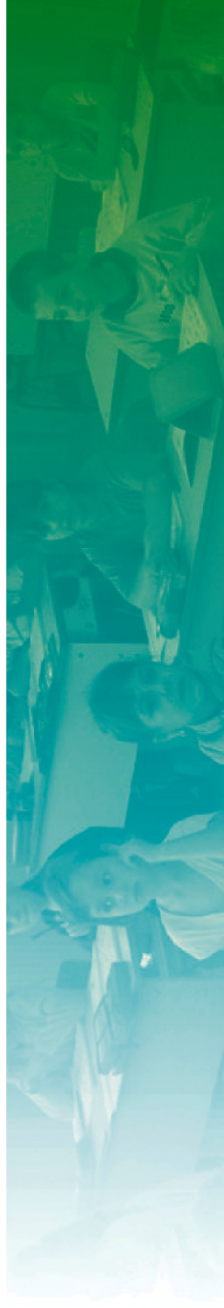
Monitoring program célja

1. A Roma Education Fund Tanoda-projekt keretében **19 támogatott tanoda munkáját követtük nyomon**, adtunk folyamatosan visszajelzéseket a munkájuk eredményeiről.
2. A program eredményességének vizsgálata:
  - egyrészt a számszerűsíthető adatokon alapuló **indikátorok** (pl. tanodai jelenlét, évvégi/félévi osztályzatok),
  - a diákok **kompetenciáinak tesztelése**;
  - tanodák **tevékenységének helyszíni feltérképezése** alapján.
  - A feladat leginkább monitoring típusú, amely kutatási és feedback elemeket tartalmazott.
  - Ugyanakkor a tanodák többsége igencsak eltérő céllal, korcsoporttal és módszerekkel működik, így az egységes megítélésük és értékelésük igen korlátozott.

A monitoring-program fő elemei

1. 19 tanoda és 5 kontroll iskola kb. 500 tanulójának tesztelése (10 hónap alatt 3 alkalommal) Végül: az adatbázis 342 tanodás (69%) és 154 kontroll csoportos (31%) diákot tartalmazott.
2. On-line „naplózás” (tanodalátogatottsági és egyéb adatok rendszeres gyűjtése)
3. 5 tanoda ún. kvalitatív vizsgálata (tanulói és szülői fókuszcsoportos beszélgetések, interjúk foglalkozásvezetőkkel, a tanoda vezetőjével, a helyi iskola osztályfőnökeivel, strukturált foglalkozás-megfigyelések)
4. Monitoring-látogatás, a kvalitatív helyszínek adatgyűjtésére és annak eredményeire alapozott monitoring eszközök kidolgozása, adatgyűjtés
5. Visszacsatolás, fejlesztő tevékenység, folyamatos mentorálás

Fő kutatási (értékelési) célok

- A tanodák 2012-2013-as működésének, pedagógiai-
módszertani gyakorlatának a feltérképezése, illetve
- annak elemzése, hogy a tanodába járás összefüggésben áll-
e a kompetenciaeredményekkel, képes-e kompenzálni a
hátrányos helyzetű diákok lemaradásait. (Célja-e a tanodáknak
a tanulók kompetenciáinak fejlesztése?)

Egy valódi, a program hatását vizsgáló értékelés korlátai

- A tanodák működése igencsak hektikusnak mondható a nem folyamatos finanszírozás miatt. A 19 tanoda többsége addig működött, amíg pénzt kapott, vagyis január 31-ig, bizonyos esetekben február végéig. Így a kimeneti mérés során már gyakran nem működtek a tanodák.
- A tanodák többségében már korábban is ott voltak a gyerekek, így lehetséges, hogy a fejlesztések nagyobb üteme korábban lezajlott. A tanodába járó diákok átlagosan 2.8 éve járnak tanodába. Ezáltal nem a valódi kezdéskor került sor a bemeneti mérésre, ezáltal a valóságos fejlődés kisebbnek mutatkozhat.
- A kompetenciák fejlesztése hosszabb időt igényel, néhány hónap alatt a fejlődés mértéke viszonylag csekély is maradhat. Ráadásul a gyerekek fejlődési üteme igen változó, ezért a nem nagymértékű növekedés nem jelenti feltétlenül azt, hogy nincs hosszabb távon fejlődés.
- A tanodák kvalitatív vizsgálata rávilágított arra, hogy a tanodák mögött nincs egy egységes módszertan, így akár egy pozitív hatás esetében is igen nehéz annak okát operacionálizálni.

A tanodák korábban és ma

- 2008: „**A tanodamozgalom jellegzetesen civil kezdeményezés**, ahol a helyi igényeknek megfelelően színes kínálat alakult ki. Minél inkább szabályozzuk őket, annál kevésbé hasonlítanak az eredeti sokszínű és helyi igényekre fókuszáló mozgalomra, viszont az eredményeket számon kérő komoly szakmai kontroll segítheti őket.”
- **Ma: a tanodák iskolásítása zajlik**
  1. Egy bizonyos fenntartói kör
  2. Azonos értékrend
  3. Azonos célkitűzések
  4. Helyi közösségi terek
  5. eltérő kínálat
  6. A helyi iskola pedagógiai kultúrájának átörökítése

A tanodák fő célkitűzése 2013-ban, a kérdőív 5. kérdése alapján

Céltevékenység megnevezése	Gyakoriság (%)
Továbbtanulásra, érettségire való felkészítés	25,6
Korrepetálás, felzárkóztatás	23,3
Iskolai eredményesség növelése	18,6
Integrált oktatás támogatása	7,0
Szabadidő hasznos eltöltése	7,0
Tehetséggondozás	4,7
Hiányzás, lemorzsolódás csökkentése	4,7
Hátrányos helyzetű családokkal való szoros együttműködés	4,7
Kompetenciafejlesztés, önálló tanulás elősegítése	2,3
Egyéni, kiscsoportos fejlesztés	2,1
Összesen	100,0

A tanodák pedagógiai-módszertani gyakorlata főként a helyi iskola pedagógiai kultúráját tükrözi

- A tanodai foglalkozások tartalmának tekintetében általánosan elmondható, hogy bár pár helyen előfordul, hogy előre meghatározott tanodai tanterv szerinti haladnak, a legtöbb helyen **az iskolai tananyagot követve szerveződnek a foglalkozások.**
- A foglalkozások túlnyomó többsége a **korrepetálásra** fókuszál, illetve reprodukálja az iskolai tanórán elhangzottakat.
- A tanulásszervezési módszerek tekintetében sok helyen jellemzően kis csoportokban dolgoznak, viszont a legtöbb foglalkozásvezető a kiscsoportos forma dacára **frontálisan tanít.**
- A helyi szakemberhiány és finanszírozási nehézségek miatt főként a kisebb településeken, a **helyi általános iskola pedagógusai** vállalják a tanoda foglalkozásvezetői feladatait is. (különbségek lásd: 2008-as kutatási eredmények)

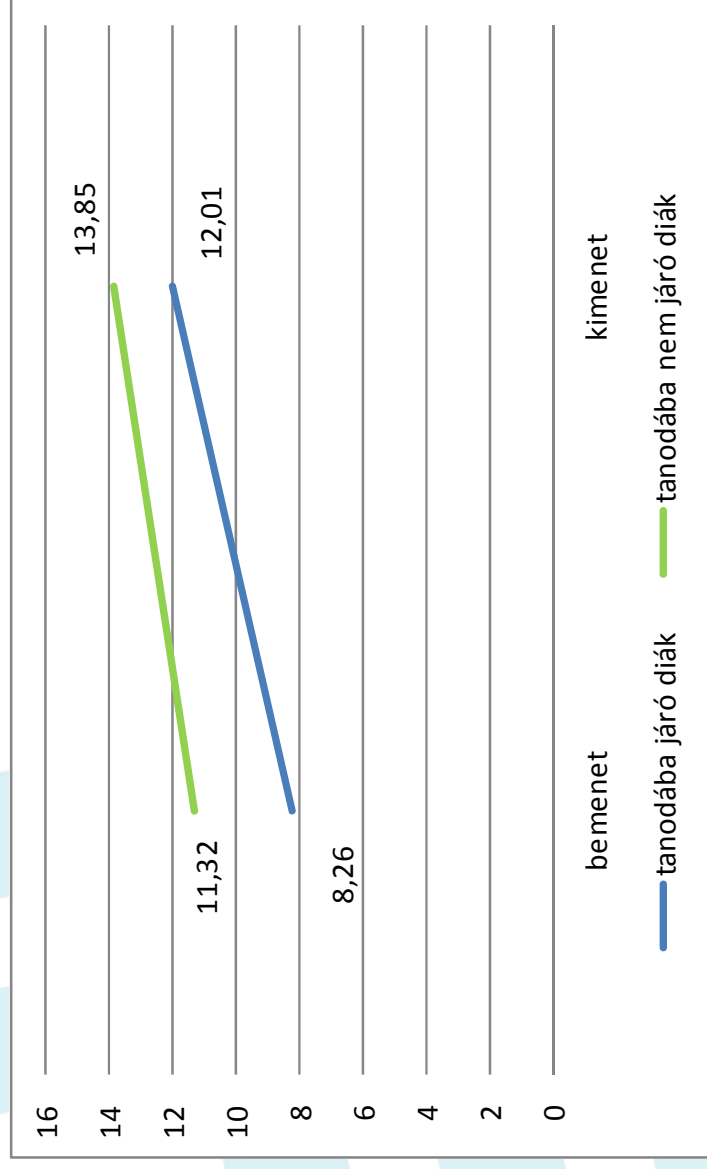
A bemeneti és kimeneti mérések eredményei

- Matematikai kompetenciák fejlődése
- Induktív-deduktív gondolkodás fejlődése
- Motiváció fejlődése
- A vizsgálat során a Sulinova honlapján elérhető tesztekkel használtuk, amiket uniós forrásokból fejlesztettek kutatók.

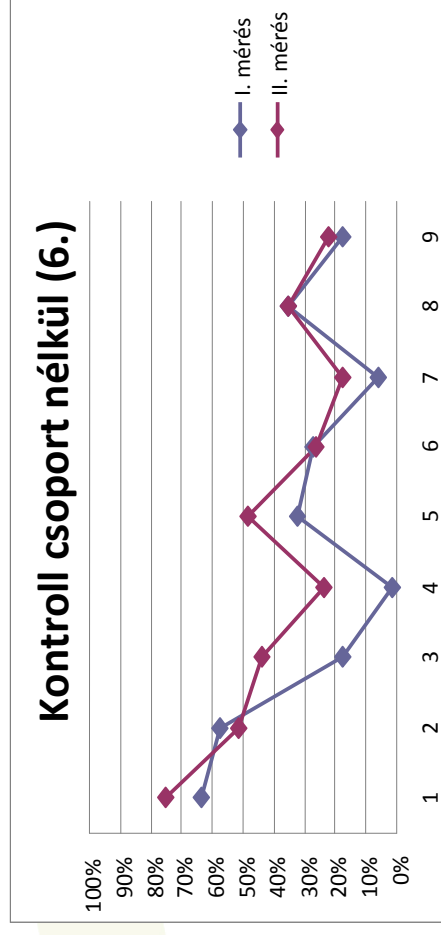
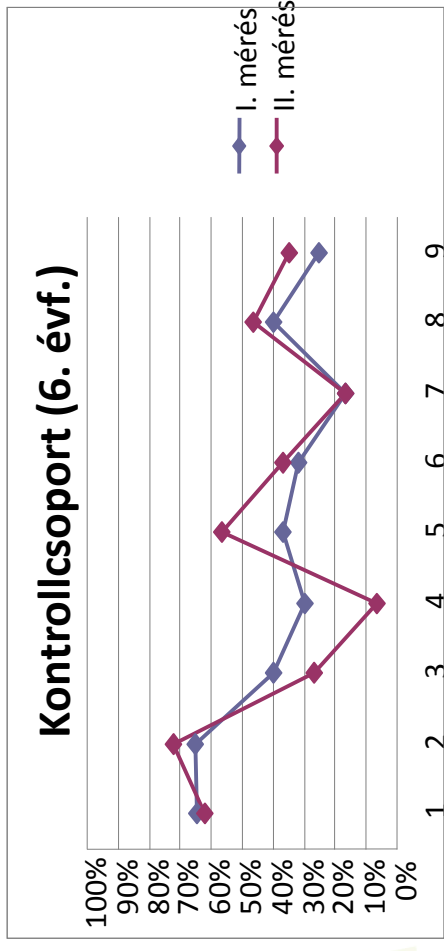
A tanodába járó és a kontroll csoportos diákok átlageredménye a matematikai kompetenciát mérő teszten (pont)

6. évfolyam eredményei

- Jelentősebb javulás észlelhető a 3., 4., illetve 5. feladat esetében, valamivel csekélyebb az 1., 7. és 9. feladatoknál.
- Különösen a 3. és a 4. feladatnál lehetett nagyon jól látni, hogy a gyerekek nagy százalékának nincsen megoldási módszere, technikája arra, hogy kiszámítsa 12-nek az ötöged részét, illetve meg tudja határozni, hogy minek a kétötöd része a 18. Egyértelmű, szinte magától következik a tény, hogy az alapismeretek hiányosságai miatt nem lehet ráépíteni az új matematikai ismereteket az eddig tanultakra.

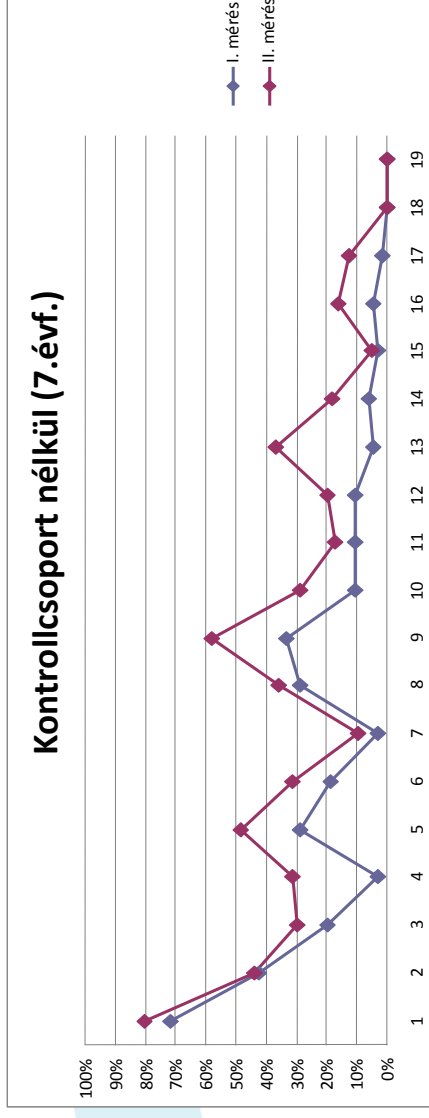

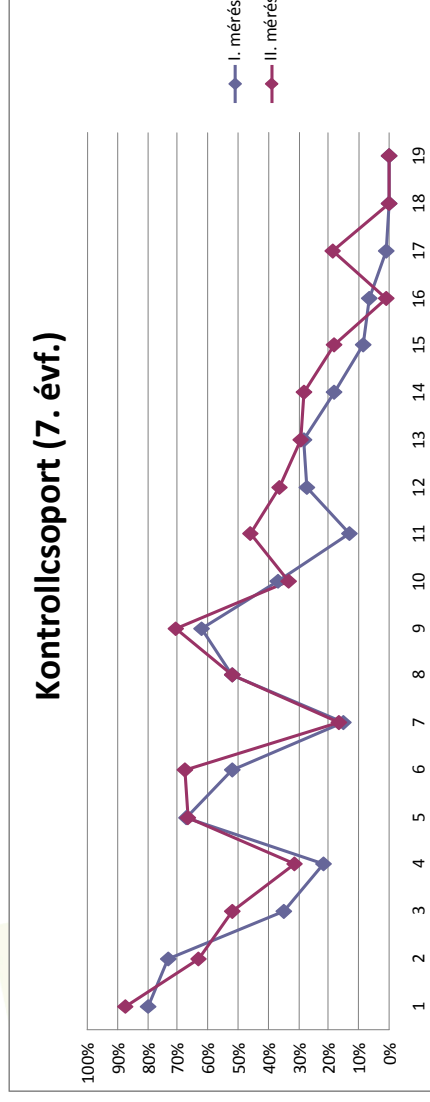
7. évfolyam eredményei

- Az 5., illetve a 6. évfolyamhoz hasonlóan a 7. évfolyam elért eredményei is javuló tendenciát mutatnak, talán csak a 2. feladat kivétel ez alól, de ott sincs jelentős negatív eltérés.
- A „legsikeresebbnek” bizonyult az 1., 5. és 9. feladat megoldása, ami azt mutatja, hogy a gyerekek nagy része csak a legalapvetőbb fogalmakkal van tisztában, de elvonatkoztatni, összetettebb feladatokban alkalmazni a megszerzett tudást már képtelen. A 9. feladatban sokan jól megállapítják például, hogy melyik a százalékláb, százaléktértek, illetve alap a megadott értékek közül, de a 10. feladatban már nem tudja a számítás módját leírni. A magasabb számú feladatoknál pedig már teljes a kudarcs, az eszköztelenség.

Kontrollcsoport nélkül (7.évf.)

Kontrollcsoport (7. évf.)

Sikeres és sikertelen megoldású feladatok, 7. osztály, tanoda

Hetedik osztályban javulás (4, 9 és 13 feladatok)

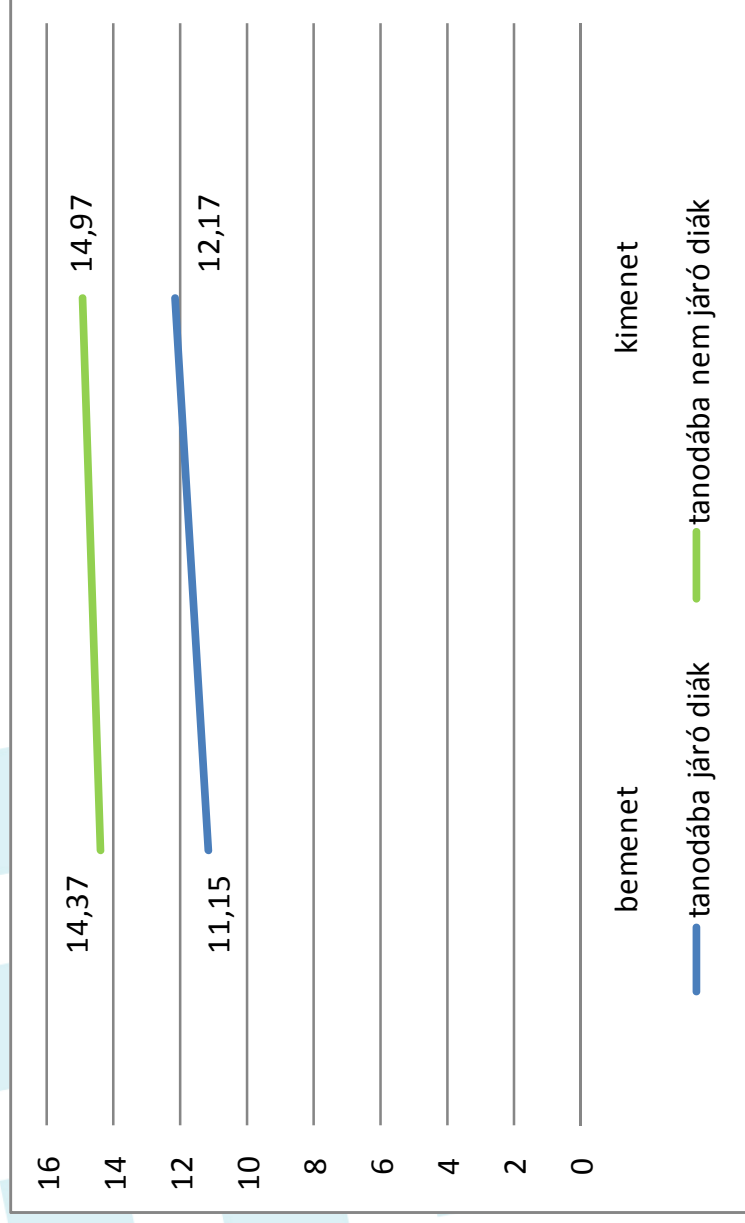
- Minek a kétötöd része 18? Írd le a kiszámításhoz szükséges műveleteket is!
- Az alábbi mondatban szereplő mennyiségeket írd a megfelelő nagybetűs szavak mellé!
  - **A 75 m-nek az 52%-a 39 m.**
  - a) SZÁZALÉKLÁB: ..... b) ALAP: ..... c) SZÁZALÉKÉRTÉK: .....
- Hány százaléka 45-nek a 18? Írásban számold!

Hetedik osztályban teljes K.O. (15, 18 és 19 feladatok)

- Mennyi a 12-nél 25%-kal nagyobb szám 80%-a? Írd le azt a műveletsort is, ami alapján eljutsz a megoldáshoz!
- András pénzének 70%-a 33%-os, 25%-a 25%-os, 5%-a pedig 17%-os kamattalab mellett kamatozik. Az év végén összesen 1510 Ft kamatot kap. Mennyi pénzt helyezett el András a bankban egy évvel ezelőtt? Ismertesd a megoldás gondolatmenetét is!
- Zita és Rita más-más iskolába jár. Mindkettőjük iskolájából ugyanannyian járnak rendszeresen úszni. Zitáéktól az iskola tanulóinak 42%-a, Ritáéktól pedig a tanulók 70%-a jár úszni. Rita iskolájának tanulólétszáma hány százaléka Zita iskolájának? Írd le a megoldásod gondolatmenetét is!

A tanodába járó és a kontroll csoportos diákok átlagos teszteredménye az induktív-deduktív gondolkodást mérő teszten (pont)

T-TUDOK

Tudásmenedzsment és Oktatókutatató
Központ Zrt.

A teszteredmények változásának regressziós elemzése (béta együtthatók)

	matematika	induktív-deduktív gondolkodás
Tanodába jár – igen (ref. kontroll)	-0,465	0,672
Nem - lány (ref. fiú)	-1,408	-1,076
Kor	0,557	0,304
Legalább egy szülő dolgozik - igen (ref. nem)	0,159	0,305
Legalább 10 könyvük van otthon – igen (ref. ennél kevesebb vagy egy sem)	0,902	1,207
Roma származás - igen (ref. nem)	-2,318	-1,898
Van otthon számítógépük – igen (ref. nem)	2,135	2,574*
Osztályismétlő - nem (ref. igen)	0,340	1,865
Motiváció	-0,798	-0,212
Társas attitűdök	0,925	1,566**
Ingázik az iskolába – igen (ref. nem)	-0,724	2,032*
Bemeneti teszteredmény	-0,165**	-0,536***
Tanodában tanulással töltött idő	0,017***	0,001
Konstans	-3,820	-6,413
R2 (%)	0,21	0,37

Eredmények 1.

- **A tanodás gyerekek** valóban a hátrányos, roma származású gyermekek közül kerülnek ki. Szignifikánsan többen vannak köztük romák, ingázók, évismétlők és hátrányos helyzetűek (munkanélküli szülők).
- **A matematikai készségek terén a tanodákban szignifikáns fejlődés mutatható ki.** Matematikából a tanodába járó diákok bemeneti eredménye szignifikánsan, átlagosan 3 ponttal volt alacsonyabb, mint a kontroll csoportba tartozó gyerekéké. A kimeneti különbség azonban már csak 1.85 pontos volt.
- A tanodás diákok az első mérés alkalmával mindkét teszten gyengébben teljesítettek, mint kontroll csoportos társaik, de ehhez képest az év végére, **matematikából eltűnt a szignifikáns különbség a két csoport között.** Bár a kontrollcsoport teljesítménye alapvetően jobb, mint a tanodákba járóké, de a tanodásoknál jobban mérhető, leszűrhető a javuló tendencia.

Eredmények 2.

- **A matematikai tudás szintje viszont még így is igen alacsonynak mondható mind a tanodás, mind a kontroll csoport körében.**
- **A gyerekek nagy része csak a legalapvetőbb fogalmakkal van tisztában, de elvonatkoztatni, összetettebb feladatokban alkalmazni a megszerzett tudást már képtelen. Ez arra utal, hogy nem csak matematikai problémáról van szó, hanem szövegértési – értelmezési gondokról, illetve a begyakorlottság teljes hiányáról. (még 7., 8. évfolyamra sem jutnak el odáig, hogy egy ilyen feladat megoldása készségi szinten meg tudjon történni.)**
- **A tanodában tanulással töltött idő pozitív hatása a matematika eredmény esetében volt szignifikánsan kimutatható, vagyis azok a diákok, akik többet jártak a tanodába, jobb eredményt értek el, mint akik kevesebb időt töltöttek tanodabeli tanulással. Ugyanakkor a komplexebb induktív-deduktív gondolkodás terén ilyen hatást nem találtunk, ami részben magyarázható azzal, hogy a tanodák többsége megelegszik a rutinfeladatok gyakoroltatásával, korrepetálással.**

Eredmények 3.

- **A tanulók matematikai és induktív-deduktív gondolkozási készségüket alapvetően befolyásolja a szövegértési kompetenciájuk, valamint a tanodában töltött idő.**
- **Az induktív-deduktív gondolkozás terén a tanodások körében nagyobb a fejlődés, de alapvetően nem változik a kontrollcsoporthoz képest az elmaradásuk. A tanodába járó diákok átlagosan 1 ponttal, a kontroll csoportba tartozó diákok pedig 0.6 ponttal érték el magasabb pontszámot, mint a bemeneti teljesítményük.**

Eredmények 4.

- **A motivációs szintek eltérőek a tanodás és a nem tanodás gyerekek között.** A bemeneti mérés során a kontroll csoportos diákokra jellemzőbb volt, hogy kitartóan állnak a nehezebb feladatokhoz, hajlandóak sok időt fordítani az iskolai feladatok helyes megoldására, jellemzőbb rájuk a társas attitűd, kevésbé kerülik mások társaságát és inkább tartják magukat jó képességűnek, ügyesnek, mint a tanodás diákok. Ennek megfelelően az is inkább jellemzi őket, hogy sikerélményük van egy-egy feladat helyes megoldása
- **A kimeneti mérésnél:** kontroll csoportos diákokra a tanodás diákokhoz képest egyszerre jellemzőbb, hogy bár ha lehetőségük van rá, inkább az érdeklődésüknek megfelelő feladatokat választják, nem zárkóznak el az unalmasabb feladatoktól sem, amennyiben ilyeneket kell megoldani. Szintén jellemzőbb a kontroll csoportos diákokra, hogy kitartóan keresik a bonyolult problémák megoldását és segítséget is kérnek. A kontroll csoportos diákok számára fontosabbnak tűnnek a hobbiik és ennek megfelelően jellemzőbb rájuk, hogy az időbeosztásukat ennek megfelelően alakítják. Végül, jellemzőbb rájuk az is, hogy stresszhelyzetben inkább próbálnak nyugodtak maradni

Eredmények 5.

- **A tanodás gyerekek közt az elsajátítási motiváció nem növekedett a vizsgált időszakban.** Ezen felül furcsa és tovább elemezendő összefüggés, hogy míg a kontroll csoportos diákok esetében a motiváltabb diákok teszteredményei általában jobbak, mint a kevésbé motivált diákok teljesítménye, a tanodába járó diákok esetében vannak negatív előjelű korrelációk, vagyis a motiváltság nem feltétlenül jár együtt jobb teljesítménnyel.

Fő (fejlesztési) produktumok

1. egy olyan lehetséges tanoda modell, amely a jelen projekt tapasztalataira épülő monitoring-rendszerrel kiegészítve intézményi jó gyakorlatként tudna működni;
2. e-napló (eszköz és felület);
3. monitoring-eszközök és önértékelési eszközök.
  - Glosszárium, a legfontosabb fogalmak közös értelmezéséhez
  - Tanulási környezet értékelése eszköz
  - Tanulást segítő foglalkozások értékelése eszköz
4. Fejlesztést kísérő értékelés és kvalitatív felmérés, akciókutatás és segítő jelleggel, interim workshopok és állandó visszajelzések a tanodák felé

Következtetések (finoman)

- Szükséges lenne a tanodába járás kezdetének **korábbi életkorban** való meghatározása, a még eredményesebb (kompetencia)fejlesztés céljából.
- Elengedhetetlenül fontos az **egésznapos iskola és a tanoda program céljainak, gyakorlatának összehangolása**, egy olyan közoktatási koncepció kidolgozása, amely megtalálja a tanoda helyét a köznevelési törvény értelmében egésznapossá váló –nevelési-oktatási gyakorlatban.
- Tanácsos lenne, hogy a tanodákban egy **kipróbált egységes módszertan** és monitoring kerüjön alkalmazásra, a tanodai és tanulói sajátosságok figyelembevételével. Túl kell lépni az egyszerű begyakoroltatás és korrepetálás pedagógiai-módszertani gyakorlatán.
- A tanodák folyamatos működés híján nem tudnak eredményt elérni. Éppen ezért fontos lenne a **folyamatos finanszírozás** biztosítása.
- Májig nagy hiányosság, hogy éppen az érdekelteket, a **roma szülőket** és gyerekeket nem kérdezzük meg arról, milyen iskolát vagy tanodát szeretnének. Az ő bevonásuk és pozitív hozzáállásuk nélkül nem lesz javulás.

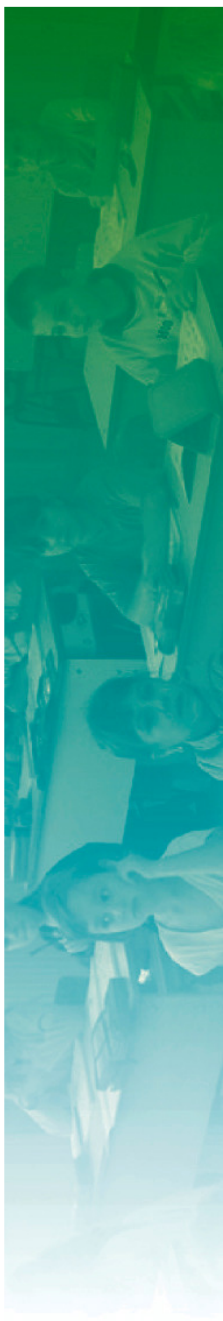

Következtetések (élesen): tanoda helyett az általános iskolát és különösen az alsó tagozatot kellene fejleszteni

- Jól láthatóan már az alsótagozaton sem megfelelő az oktatás színvonala, így a későbbiekben egyre kevésbé van mire alapozni. **Nincs értelme a tanodának a felsőtagozaton es később, ha nincs korai beavatkozás.**
- A tanodák pedagógiai kultúrája nem tér el gyökeresen a helyi iskoláétól, így a lemaradást csak a korrepetálással és magóztatással tudják valamennyire kompenzálni. **A tanodák iskolásítása nem javítja a tanulók kompetenciáit és nem a gyerekek érdekeit szolgálja alapvetően.**
- A megvizsgált 19 tanoda közül éppen az a három tanoda nem nyert az újabb nagy tanodapályázaton, akik munkája kiemelkedett a többiek közül és nagy tradíciókkal rendelkeznek.
- **Az egész napos iskola koncepciója és a tanoda koncepciója egymásnak ellentmond.** Amennyiben a kettő együtt létezik, úgy a hátrányos helyzetű gyerekek délután négy után mehetnek még este hatig magolni a tanodákba. A PISA eredmények is azt mutatják, hogy a mennyiségi szemlélet ellene megy az eredményességnek.
- **Tanodák helyett komplex fejlesztésre, valódi egésznapos iskolára van szükség az alsótagozaton,** ami az itt tanító pedagógusok kompetenciáinak fejlesztését is szükségessé teszi.

T-TUDOK
Tudásmenedzsment és Oktatáskutató
Központ Zrt.

Köszönöm a figyelmet!

lannert.judit@t-tudok.hu